

מנחות (לד):

ת"ר: לטטפת לטטפת לטוטפת - הרי כאן ד', דברי רבי ישמעאל; ר"ע אומר: אינו צריך, טט בכתפי שתיים, פת באפריקי שתיים. ת"ר: יכול יכתבם על ד' עורות ויניחם בד' בתים בד' עורות? ת"ל: +שמות י"ג+ ולזכרון בין עיניך, זכרון אחד אמרתי לך ולא ב' וג' זכרונות, הא כיצד? כותבן על ד' עורות ומניחן בד' בתים בעור אחד, ואם כתבן בעור אחד והניחן בד' בתים - יצא; וצריך שיהא ריוח ביניהן, דברי רבי, וחכ"א: אינו צריך; ושויין, שנותן חוט או משיחה בין כל אחת ואחת; ואם אין חריצן ניכר - פסולות. תנו רבנן: כיצד כותבן? תפלה של יד כותבה על עור אחד, ואם כתבה בארבע עורות והניחה בבית אחד - יצא; וצריך לדבק, שנאמר: +שמות י"ג+ והיה לך לאות על ידך, כשם שאות אחת מבחוץ כך אות אחת מבפנים, דברי ר' יהודה; ר' יוסי אומר: אינו צריך. א"ר יוסי: ומודה לי ר' יהודה ברבי, שאם אין לו תפילין של יד ויש לו שתי תפילין של ראש, שטולה עור על אחת מהן ומניחה. מודה, היינו פלוגתייהו! אמר רבא: מדבריו של ר' יוסי, חזר בו ר' יהודה. אינני? והא שלח רב חנניה משמיה דר' יוחנן: תפלה של יד עושים אותה של ראש, ושל ראש אין עושים אותה של יד, לפי שאין מורידין מקדושה חמור' לקדושה קלה! ל"ק: הא בעתיקתא, הא בחדתתא. ולמ"ד הזמנה מילתא היא, דאתני עלייהו מעיקרא. ת"ר: כיצד סדרן? קדש לי והי' כי יביאך מימין, שמע והי' אם שמוע משמאל. והתניא איפכא! אמר אביי, ל"ק: כאן מימינו של קורא, כאן מימינו של מניח, והקורא קורא כסדרן.

מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה יח

והיה לאות וגו', בארבעה מקומות מזכיר פרשת תפילין קדש לי והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע מכאן אמרו מצות תפילין ארבע פרשיות של יד הם כרך אחד ארבע פרשיות של ראש הם ארבע טוטפת ואלו הן קדש לי והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע כותבן כסדרן, ואם לא כותבן כסדרן הרי אלו יגנוזו. חסלת מסכתא דפסחא והיתה הרוחה.

תוס' (שם)

והקורא קורא כסדרן - פירש בקונטרס כסדר שהן כתובין בתורה מוקדם מוקדם מאוחר מאוחר הילכך הא דקתני לעיל קדש והיה כי יביאך מימין מימינו של קורא קאמר והשתא כשהוא קורא כדרכו מימינו לשמאלו נמצא קורא קורא כסידרן וקשה לר"ת דאמאי פלגינהו שקורא שתיהן הראשונות מימין וכל האחרונות משמאל היה לו לומר ראשונה מימין וכל אחרות משמאל או איפכא דג' ראשונות מימין ורביעית משמאל כמו גבי נר מערבי דפרק שתי הלחם (לקמן דף צח:) דיליף דנרות של מנורה מזרח ומערב מונחים מדכתיב בנר מערבי לפני ה' מכלל דכולהו לאו לפני ה' ולא אמרינן חצי הנרות לפני ה' וחצי האחר לאו לפני ה' ומפרש ר"ת קדש והיה כי יביאך מימין של קורא ומשמאל של קורא הוי שמע מבחוץ ואחריה והיה אם שמוע מבפנים וניחא השתא מה שחלקו וכן פירש רבינו חננאל בסנהדרין (דף פט.) כל בית החיצון שאינו רואה את האויר פסול כגון קדש ושמע וכן רב האי גאון והיה מניח סימן היות להדדי פי' והיה כי יביאך והיה אם שמוע פנימיות זו אצל זו וכן בתשובת הגאונים שכתב ה"ר יוסף טוב עלם והאי דקאמר הקורא קורא כסדרן לאו כמו שפירש בקונטרס כסדר שכתובות בתורה אלא מפרש ר"ת דהוא סיום הברייתא דכיצד סדרן וקאמר שקורא כסדר שמונחין בתפילין מימינו לשמאלו דהיינו קדש והיה כי יביאך והיה אם שמוע שמע ואפילו לא יהא מן ברייתא אין קשה כלום ובמכילתא משמע כפירוש הקונטרס בפרשת והיה כי יביאך דקתני התם בד' מקומות מזכיר פרשת תפילין קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע מכאן אמרו מצות תפילין ארבע פרשיות כו' והדר קתני כותבן כסדרן ואם כתבן שלא כסידרן יגנוז משמע כסדר ששנאן ברישא ויש לדחות דבכתיבת הסופר קאמר אבל אין קובעין בתפילין כסדר זה ואין נראה כלל ובשימושא רבא תיקון התפילין משמע כפירוש הקונטרס וז"ל ומשוי פרשתא דקדש מימין בביתא קמא ופרשתא דבסמוך ליה בביתא תניינא והיה כי יביאך ופרשתא דשמע בשלישית ופרשה דוהיה אם שמוע ברביעית, מ"ר.

שיטה (סי' ו')

כיצד סדרן, סדר רש"י פסול לר"ת וסדר ר"ת פסול לרש"י. ויש מניחין שני זוגות כדי לצאת ידי שניהם, ויש אומרים לפיכך טוב לברך על של יד ולהניח של ראש בלא ברכה. וטעם לדבר, דמסתמא בשל יד לא פליגי ורבינו ברוך אמר דכי היכא דפליגי בשל ראש, פליגי נמי בשל יד. ואע"ג דבכתיבה לא פליגי, עפ"ה נראה דלר"ת כותב בתחילה קדש ואח"כ והיה כי יביאך ומניח מקום חלק לכתוב והיה אם שמוע כדי לכתוב תחילה שמע כסדר הכתוב בתורה, ואח"כ חוזר וכותב והיה אם שמוע במקום חלק שהניח, ונהגו העולם כדברי רש"י.

הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ב הלכות א-ו

כיצד כותבין את התפילין של ראש, א כותבין ארבע פרשיות על ארבע קלפין וגוללין כל אחד ואחד לבדו ומניחין אותן בארבע בתיים שהן מחוברין ב בעור אחד, ושל יד כותבין אותן הארבע פרשיות בארבע דפין על קלף אחד וגוללו כמין ספר תורה מסופו לתחלתו ומניחו בבית אחד.

וצריך להזהר בפרשיות שאם עשה הסתומה פתוחה או הפתוחה סתומה פסול, ושלשת הפרשיות הראשונות כולן פתוחות ופרשה אחרונה שהיא והיה אם שמוע סתומה.

וצריך להזהר במלא וחסר עד שיהיו ארבעתן כתובות כמו שהן כתובות בספר תורה הבדוק, שאם כתב החסר מלא פסול עד שימחק היתר, ואם כתב המלא חסר פסול ואין לו תקנה, ואלו הן החסרות והמלאות שיש בארבע פרשיות אלו.

פרשה ראשונה: קדש לי כל בכור מלא, זכור מלא, בחזק חסר, [הוציא מלא, יצאים חסר וא"ו], יביאך מלא, והאמרי חסר, והיבوسی מלא, לאבתיך חסר וא"ו, העבדה חסר, מצת חסר, השביעי מלא, מצות מלא, שאר חסר, גבלך חסר, בעבור מלא, לאות מלא, ולזכרון מלא, עיניך מלא, תורת מלא, הוצאך חסר יו"ד, החקה חסר, למועדה מלא.

פרשה שנייה: והיה כי יבאך חסר יו"ד, ולאבתיך חסר וא"ו, חמר חסר, בכור מלא, בחזק חסר, הוציאנו מלא, ויהרג חסר, בכור מלא, מבכר חסר, ועד בכור מלא, זבח חסר וא"ו, וכל בכור מלא, לאות מלא, ידכה כתוב בה"א, ולטוטפת חסר וא"ו תנינא, עיניך מלא, בחזק חסר, הוציאנו מלא.

פרשה שלישית: שמע עי"ן של שמע גדולה, דל"ת של אחד גדולה, מאדך חסר, לבניך מלא, בביתך בלא יו"ד שנייה, ובקומך מלא, לאות מלא, ידך חסר, לטטפת חסר שני ואוי"ן, עיניך מלא, מזוזות חסר וא"ו ראשונה, ביתך בלא יו"ד שנייה, ובשעריך מלא.

הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ה הלכה ב

ומצוה לעשות ריוח שבין פרשת שמע ליהיה אם שמוע פרשה סתומה ואם עשה אותה פתוחה כשירה, לפי שאינה סמוכה לה מן התורה, וצריך להזהר בתגין שבה, ואלו הן בתגין שעושין במזוזה.

הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק א הלכה יב

הלכה למשה מסיני שאין כותבין ספר תורה ולא מזוזה אלא ח בשרטוט, אבל * תפילין אינן צריכין ט שרטוט לפי שהן מחופין, ומותר לכתוב תפילין ומזוזה שלא מן הכתב שהכל גורסין פרשיות אלו, אבל ספר תורה אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב.

בית יוסף אורח חיים סימן לב

וכתב ה"ר אברהם אסאן הסופר ז"ל שהרב הגדול מורינו כמה"ר יצחק די ליאון ז"ל בהסכמת חכמי דורו פסל כל התפילין שהיו בספרד שהיו פרשיותיהן על פי דעת הרא"ש מפני שהס"ת היו פתוחות וסתומות שלהם על פי דעת הרמב"ם נמצא שהעולה לקרות בתורה עם תפילין שפרשיותיהן כדעת הרא"ש הוא מעיד כנגד הס"ת ונעשית תורה כשתי תורות חס ושלוש עכ"ל:

שבת (כח:)

ואלא הא דתני רב יוסף: לא הוכשרו במלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד, למאי הלכתא? לתפילין. תפילין? בהדיא כתיב בהו + שמות יג+ למען תהיה תורת ה' בפיך - מן המותר בפיך.